

แผนการจัดการเรียนรู้

วิชาภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

นางศรีรัช ด้วงคม

ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนคอนทองวิทยา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑
การเลือกใช้คำและกลุ่มคำในการสื่อสาร

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ เวลา ๒ ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเลือกใช้คำและกลุ่มคำในการสื่อสาร

๑. สาระสำคัญ

ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการให้ผู้อื่นทราบ การเข้าใจ ความหมายและธรรมชาติของภาษาจะเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ลักษณะของภาษาไทยได้อย่างกว้างขวาง และถูกต้อง รวมถึงสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยให้เรียนรู้ ภาษาต่างประเทศได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

๒. ตัวชี้วัดชั้นปี

ท ๔.๑ ม. ๔-๖/๖ อธิบายและวิเคราะห์หลักการสร้างคำในภาษาไทย

ท ๔.๑ ม. ๔-๖/๒ ใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคตรงตามวัตถุประสงค์

๓. จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความหมายของคำ หลักการใช้คำเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสาร (K)

๒. ยกตัวอย่างคำตามความหมายที่กำหนด (K)

๓. เขียนแผนภาพความคิดแสดงให้เห็นประเภทของคำตามความหมาย ใช้คำในการสื่อสาร (P)

๔. ตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้ความหมายของคำการใช้คำในการสื่อสารให้ถูกต้องและ เกิดประโยชน์ (A)

๔. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะและกระบวนการ (P)
-----------------	--	---------------------------

๑. สังเกตการตอบคำถาม และการแสดงความคิดเห็น ๒. ตรวจสอบผลการทำกิจกรรม ๓. ตรวจสอบแบบทดสอบก่อนเรียน	๑. ประเมินพฤติกรรมในการทำงาน เป็นรายบุคคลในด้านความสนใจ และตั้งใจเรียน ความรับผิดชอบ ในการทำกิจกรรม ความมีระเบียบ วินัยในการทำงาน ฯลฯ ๒. ประเมินเจตคติที่ดีต่อการเรียน ภาษาไทย	๑. ประเมินทักษะการแสวงหาความรู้ ๒. ประเมินทักษะกระบวนการคิด ๓. ประเมินทักษะกระบวนการกลุ่ม
---	---	---

๕. สาระการเรียนรู้

๑. ความหมายของคำ
๒. การใช้คำ
๓. การเพิ่มคำ
๔. การใช้ภาษาพูด ภาษาเขียนในการสื่อสาร
๕. การใช้สำนวน

๖. แนวทางบูรณาการ

บูรณาการทุกกลุ่มสาระ

๗. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ ๑ นำเข้าสู่บทเรียน

๑. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

ขั้นที่ ๒ กิจกรรมการเรียนรู้

๑. ให้นักเรียนอ่านบัตรคำที่ครูติดบนกระดาน แล้วช่วยกันจำแนกว่าบัตรคำใดเป็นคำ

บัตรคำใดไม่เป็นคำ พร้อมอธิบายเหตุผล

นักเลง	พ่อ	สัจ	กิ		
แก้ว	มุ่ม	วิญ	รัตติกาล		

จำแนกได้ดังนี้

พ่อ	กิ	วิญ	ไม่	เป็น	คำ	เพราะ	ไม่	มี	ความ	หมาย					
นักเลง	สัจ	แก้ว	มุ่ม	รัตติกาล						เป็น	คำ	เพราะ	มี	ความ	หมาย

๒. ให้นักเรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำที่จำแนกมา

นักเลง	หมายถึง	๑. ผู้ฝึกฝึในสิ่งนั้น ๆ เช่น นักเลงหนังสือ นักเลงกลอน
สัจ	หมายถึง	๒. ผู้เเกะกระระราน

แก้ว หมายถึง ความจริง ความจริงใจ

มุ่ม หมายถึง ๑. หินแข็งใส แลลอคเข้าไปข้างในได้

ได้แก่ จำพวกเพชร พลอย

๒. ภาษาที่ทำด้วยแก้วสำหรับใส่น้ำกิน

๓. สิ่งที่เคารพนับถือยิ่ง

๔. สิ่งที่มีค่ามาก เป็นที่รัก หรือดีเยี่ยม

เช่น นางแก้ว ลูกแก้ว ม้าแก้ว

๕. ชื่อ นก

๖. ชื่อตัวหนอน ซึ่งเป็นตัวอ่อนของผีเสื้อ

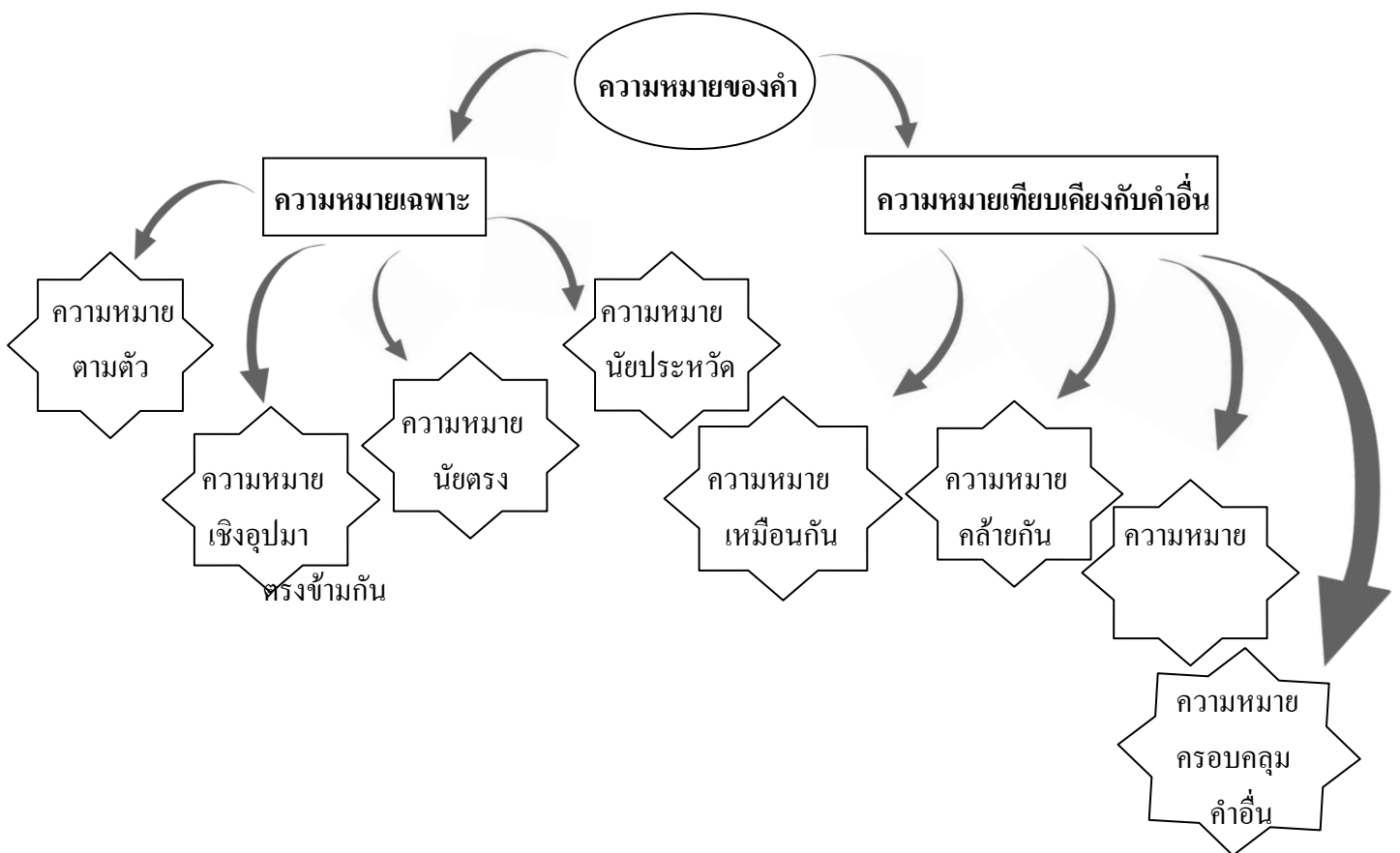
๗. ชื่อต้นไม้

๘. ชื่อปลาทะเล

มู๋ หมายถึง อากาศที่ยืดไม่ออกเพราะไม่พอใจ

รัตติกาล หมายถึง เวลากลางคืน

๑. ให้นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง คำ แล้วร่วมกันสรุปความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมายของคำ เป็นแผนภาพความคิด ดังนี้

๔. ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างคำแต่ละประเภทเพิ่มเติม พร้อมอธิบายความหมาย ครุภัณฑ์คำเหล่านั้น

ลงในแผนภาพความคิด

๕. ให้นักเรียนทำใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์ความหมายของคำ แล้วร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง
๖. ให้นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้
 - คำคือเสียงพูดหรือตัวอักษรที่ถ่ายทอดออกมาเพื่อใช้สื่อความหมาย
๗. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้
 - เสียงอุทานหรือเสียงร้องที่แสดงความรู้สึกต่าง ๆ เป็นคำหรือไม่ เพราะเหตุใด
๘. ให้นักเรียนร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการอ่านข้อความในแถบประโยคที่ครูติดบนกระดาน

ข้อ ๑ แถบ ๑

๕. ให้นักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการใช้คำในลักษณะอื่น ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิด

๑๐. ให้นักเรียนศึกษาความรู้ เรื่อง การใช้คำ ในหัวข้อต่อไป

- ๑) ใช้คำให้ตรงความหมาย
- ๒) ไม่ควรใช้คำกำกวม
- ๓) อย่าใช้คำผิดความหมาย
- ๔) เลือกใช้คำให้สัมพันธ์กับสถานการณ์หรือคำอื่น แล้วร่วมกันสรุปความเข้าใจ

๑๑. ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างการใช้คำในแต่ละหัวข้อจากประสบการณ์หรือที่เคยได้อ่านได้ฟัง

๑๒. ให้นักเรียนอ่านแถบประโยคที่ครูติดบนกระดาน วิเคราะห์ข้อบกพร่องในการใช้คำแล้วแก้ไข

ให้ถูกต้อง

๑)	น้ำเย็นหมดแล้ว แก้ไขเป็น	น้ำที่ดื่มไว้เย็นหมดแล้ว
น้ำที่แช่ไว้ในตู้เย็นหมดแล้ว
น้ำที่นำออกมาจากตู้เย็นเย็นหมดแล้ว
๒)	น้องชายของผมไปเรียนญี่ปุ่น แก้ไขเป็น	น้องชายของผมไปเรียนที่ประเทศญี่ปุ่น
น้องชายของผมไปเรียนภาษาญี่ปุ่น
๓)	คนใช้เธอมาแล้ว แก้ไขเป็น	คนรับใช้ของเธอมาแล้ว
คนที่ชอบใช้เธอมาแล้ว
๔)	เข่าแก่แต่พูดมาก แก้ไขเป็น	เขาเป็นคนแก่แต่พูดมาก
เขาเป็นคนพูดมาก

๑๓. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๓ คน ค้นหาและตรวจสอบการใช้คำในอินเทอร์เน็ตทั้งตัวอย่างที่ดีและไม่ดีพร้อมทั้งแก้ไขให้ถูกต้อง บันทึกไว้แล้วนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกัน ครูตรวจสอบผลงานของแต่ละกลุ่มอีกครั้ง

๑๔. ให้นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- การใช้คำได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำนึงถึงมิติบริบทและมนุษยสัมพันธ์ ช่วยให้การสื่อสาร

สัมฤทธิ์ผล

๑๕. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- นักเรียนเคยมีปัญหากับการสื่อสารเนื่องจากการใช้คำกำกวมหรือใช้คำผิดความหมาย

บ้างหรือไม่ แล้วเกิดผลอย่างไร

สื่อการเรียนรู้

๑. บัตรคำ
๒. ใบงาน
๓. แถบประโยค
๔. อินเทอร์เน็ต

ขั้นที่ ๕ สรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง ความหมายของคำ การใช้คำ การเพิ่มคำ การใช้ภาษาพูด ภาษาเขียนในการสื่อสาร การใช้สำนวน แล้วบันทึกลงสมุด

๘. กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น ๘ กลุ่มตามความหมายของคำประเภทต่าง ๆ รวบรวมคำที่มีความหมายตามประเภทนั้น เขียนอธิบายความหมายจัดทำเป็นเล่มหรือรูปแบบอื่นที่น่าสนใจ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนกันศึกษา และให้นักเรียนสำรวจการโฆษณาจากสื่อต่าง ๆ แล้ววิเคราะห์ว่าการใช้คำเป็นอย่างไร จากนั้นประเมินค่าความน่าเชื่อถือ แล้วนำความรู้ความคิดที่ได้มาแลกเปลี่ยนกัน

๙. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

๑. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน

๒. บัตรคำ

๓. ใบงาน

๔. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่

๕ เล่ม ๑ บริษัท สำนักพิมพ์

วัฒนาพานิช จำกัด

๑๐. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

๑. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางการพัฒนา _____

๒. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางแก้ไข _____

๓. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

เหตุผล _____

๔. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____

(ลงชื่อ) _____ ผู้สอน

_____ / _____ / _____

เฉลย ใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์ความหมายของคำ

ได้ คะแนน

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน

ให้นักเรียนเลือกวิเคราะห์คำที่กำหนด ๒ คำ ว่ามีความหมายในลักษณะใดได้บ้าง

กล้วย ผู้ดี หัวอ่อน วิหค เครื่องใช้ไฟฟ้า

(ตัวอย่างคำตอบ)

๑. หัวอ่อน เป็นคำที่มีความหมายนัยตรงตามพจนานุกรมว่า ว่าง่าย สอนง่าย ซึ่งเป็นความหมายเชิงอุปมา และมีความหมายตรงข้ามกับคำว่า หัวแข็ง นอกจากนี้ ยังเป็นคำที่มีความหมายนัยประหวัด คือ บางคนอาจมองในทางดีตามความหมายที่ปรากฏ แต่บางคนอาจมองว่าเป็นคนที่ไม่มีความคิด ถูกชักจูงได้ง่าย ใครว่าอย่างไรก็คล้อยตาม
๒. เครื่องใช้ไฟฟ้า ความหมายตามตัวของคำนี้คือ เครื่องใดก็ได้ก็ตามที่ใช้ไฟฟ้า ดังนั้นจึงเป็นคำที่มีความหมายครอบคลุมคำอื่น หมายรวมถึง เครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิดมี คอมพิวเตอร์ หม้อหุงข้าว วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องซักผ้า พัดลม ไมโครเวฟ ฯลฯ

ใบงาน เรื่อง การใช้คำสร้างประโยค

ได้ คะแนน

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน

ให้นักเรียนแต่งบทสนทนาสั้น ๆ โดยใช้คำให้สัมพันธ์กับสถานการณ์หรือคำอื่น เช่น จะ กำลัง เคย แล้ว
เลย ควร ต้อง โดยแต่งให้มีความยาวไม่น้อยกว่า ๕ ประโยค ใช้คำตามประเภทที่กำหนดไม่น้อยกว่า ๕ คำ
และเนื้อหาในการสนทนาเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งต่อไปนี้

- การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
- การอยู่อย่างพอเพียง
- การออกกำลังกาย
- ความกตัญญูกตเวที
- ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

(ตัวอย่างคำตอบ) เรื่อง การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

พงศา : พรุ่งนี้ฉันจะขุดดินหลังบ้านทำเป็นแปลงผัก พวกนายจะไปช่วยได้ไหม

อานนท์ : พวกเราต้องไปช่วยอยู่แล้ว เจอกันก็โม่งดีล่ะ

พงศา : ถ้าพวกนายสะดวกจะมากันตั้งแต่ ๘.๐๐ น. เลยก็ได้

ปิยะ : ไม่มีปัญหา พวกเรากำลังอยากออกแรงพอดีเลย

พงา : ฉันจะเตรียมอาหารไว้เลี้ยงนะ แล้วเจอกันเพื่อน ขอบใจมาก

แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre - Test) และ หลังเรียน (Post - Test)

เรื่อง คำและสำนวน

ชื่อนามสกุล เลขที่ ชั้น

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย × ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

๑. ข้อใดไม่ถูกต้องเกี่ยวกับ “คำ”

- ก. คำหมายถึงตัวอักษรที่พิมพ์หรือเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร
- ข. คำอาจมีหรือไม่มี ความหมายก็ได้
- ค. คำมีได้ทั้งคำพยางค์เดียวและคำหลายพยางค์
- ง. คำจัดเป็นหน่วยเล็กที่สุดของภาษา

๒. ข้อใดมีคำที่มีความหมายต่างจากพวก

- ก. นที นาวา วารี สิ้นธุ์
- ข. รัชนีกร นงคราญ นงเยาว์ สตรี
- ค. เดือน โสม แข ศศิธร
- ง. กชสาร ไอยรา หัสดิน ช้าง

๓. คำในข้อใดมีความหมายว่า “เล็กที่สุด”

- ก. กระจ้อย
- ข. กระจิด
- ค. กระจิว
- ง. กระจิดริด

๔. คำที่ขีดเส้นใต้ข้อใดไม่มีความหมายเชิงอุปมา

- ก. งานนี้หนักกว่าที่คิดอีกนะ
- ข. ผู้ชายคนนั้นเป็นเสือผู้หญิง
- ค. ใจปลาชิวจริงนะพ่อคุณ
- ง. ได้ยินเสียง ไก่ขันแต่เช้าตรู่

๕. ข้อใดใช้คำตรงความหมาย

- ก. หน้ามันเราต้องปลุกมัน
- ข. ขอหอมหน่อยสิ
- ค. เห็นฝรั่งดกน้ำใหม่
- ง. เขาไม่มีลูกมีเมีย

๖. ข้อใดใช้คำผิดความหมาย

- ก. ทางโรงเรียนนิมนต์ เจ้าอวาสมาบรรยายธรรม
- ข. เธอเกิดมาในตระกูลเศรษฐี
- ค. วิทยากรเริ่มบรรยายตามหัวข้อที่กำหนด
- ง. ฉันจะส่งคายนางานให้เรียบร้อย

๙. ข้อใดใช้คำไม่เหมาะสม

- ก. ขอเชิญเชิญท่านผู้อำนวยการร่วมงานมงคลสมรสของเราทั้งสองคนด้วยนะคะ
- ข. บรรดาศิษย์เก่าจัดงานพบปะสังสรรค์ในวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๑
- ค. ผู้ว่าราชการจังหวัดออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการออกตรวจสอบโรงหนังทุกแห่งในจังหวัด
- ง. ข้าพเจ้าในฐานะประธานการประชุม ขอเปิดประชุมในเวลานี้ครับ

๑๐. คำนวน “น้ำผึ้งหยดเดียว” มีที่มาอย่างไร

- ก. ความเชื่อทางศาสนา
- ข. การแต่งคำประพันธ์ในวรรณคดี
- ค. การเล่านิทาน
- ง. การประกอบอาชีพ

๑๑. คำนวนในข้อใด สอนเรื่องการมีสัมมาคารวะ

- ก. นกน้อยทำรังแต่พอตัว
- ข. ไก่เห็นตีนงู งูเห็นนมไก่
- ค. เดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด
- ง. มะกอกสามตะกร้าปาไม่ถูก

๑๒. คำนวนในข้อใด มีที่มาจากวรรณคดี

- ก. เกรส่องบาตร
- ข. งอมพระราม
- ค. โคนแก่ชอบกินหญ้าอ่อน
- ง. ดีปลาหน้าไซ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre - Test)และ หลังเรียน (Post - Test)

เรื่อง คำและจำนวน

๑. ๒ ๒.	๒ ๓.	๓ ๔.	๔ ๕.	๕ ๖.
๖. ๗ ๗.	๗ ๘.	๘ ๙.	๙ ๑๐.	๑๐ ๑๑.